

AAN Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijkrelaties
T.a.v. de directeur Woon- en Leefomgeving

DATUM 7 juli 2015
ONS KENMERK z2014-00934
CONTACTPERSOON

UW BRIEF VAN 4 december 2014
UW KENMERK

ONDERWERP Advies conceptwetsvoorstel wijziging Wet
bijzondere maatregelen grootstedelijke
problematiek

Geachte ,

Bij brief van 4 december 2014 heeft u het College bescherming persoonsgegevens (CBP) gevraagd op grond van het bepaalde in artikel 51, tweede lid, van de Wet bescherming persoonsgegevens te adviseren over het conceptwetsvoorstel wijziging van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Wbmgp) in verband met de selectieve woningtoewijzing op grond van overlastgevend, crimineel, extremistisch of radicaal gedrag (hierna: het voorstel).

In lijn met de afspraken met het ministerie van Veiligheid en Justitie van medio 2014 hierover, heeft het CBP u bij brief van 11 december 2014 laten weten dat het geen advies zal uitbrengen op het voorstel waarbij de open (internet-)consultatieronde nog niet tot een aangepaste tekst heeft geleid, c.q. er nog geen definitieve tekst is. Indien een wetsvoorstel voor de consultatieronde aan het CBP is toegestuurd, streeft het CBP naar advisering uiterlijk twee weken nadat het ministerie het CBP heeft bericht over het aangepaste wetsvoorstel.

Op 30 juni 2015 heeft het CBP telefonisch contact opgenomen met uw ministerie over de stand van zaken van het voorstel. Er is kennelijk een misverstand opgetreden, want X (contactpersoon betreffende het voorstel) gaf aan dat het CBP niet meer om advies zal worden gevraagd. Volgens X is het voorstel na de consultatieronde slechts op slechts kleine punten is gewijzigd. Vervolgens is het aangepaste voorstel ter advisering voorgelegd aan de Raad van State. Momenteel wordt de reactie van de Raad van State verwerkt.

Het CBP acht het wenselijk om wél zijn advies uit te brengen over het voorstel. Aangezien het aangepaste voorstel echter niet meer aan het CBP zal worden voorgelegd, adviseert het CBP hieronder alsnog over het voorstel van 4 december 2014. Daarbij gaat het CBP ervan uit dat - zoals telefonisch ook aangegeven - dit voorstel geen grote aanpassingen heeft ondergaan.

Het CBP verzoekt u alsnog rekening te houden met zijn advies.

1. *Achtergrond*

Volgens de toelichting op het voorstel wordt de leefbaarheid in bepaalde wooncomplexen, straten of gebieden sterk beïnvloed door het al of niet aanwezig zijn van overlast en criminaliteit. Door een concentratie van bewoners die zich bezig houden met dit soort gedragingen wordt de veiligheid in een gebied en het welzijn van andere bewoners ernstig aangetast. Het leidt tot verpaupering van een wijk en tast de sociale stabiliteit aan. Daarnaast heeft overlastgevend of crimineel (voorbeeld)gedrag ook een uitlokkend effect en leidt dit tot verdere normvervaging en tot een neerwaartse spiraal. Uit internationaal onderzoek blijkt dat door deze concentratie tegen te gaan, de veiligheid en leefbaarheid over de gehele stad toeneemt. Er blijkt een correlatie tussen onder meer omgevingsfactoren en de leefbaarheid van de buurt waarin jongeren opgroeien en de kans dat ze overlastgevend of crimineel gedrag ontplooiën.

Bovendien blijkt dat in bepaalde kwetsbare gebieden radicale en extremistische ideeën makkelijk wortel schieten. Daarom is het tegengaan van de instroom van haatzaaiers, opruiers en extremisten in deze gebieden extra belangrijk.

2. *Inhoud voorstel*

Het voorstel heeft als doel gemeenten de mogelijkheid te bieden, in het kader van de integrale aanpak van de leefbaarheid in een gebied, woningzoekenden met een crimineel of overlastgevend verleden te weren. Het gaat hierbij om selectieve woningtoewijzing in bepaalde aangewezen complexen, straten of gebieden die kampen met ernstige leefbaarheidsproblemen.

Voorgesteld wordt om in de Wbmgp op te nemen dat de Minister voor Wonen en Rijksdienst op verzoek van de gemeenteraad een complex, straat of gebied kan aanwijzen. Voor de verlening van een huisvestingsvergunning in een aangewezen complex, straat of gebied, wordt een verklaring omtrent het gedrag (VOG) gevraagd of worden politiegegevens onderzocht om vast te stellen dat er geen indicaties zijn dat de huisvesting van de woningzoekende en zijn medebewoners van 12 jaar en ouder een negatief gevolg zal hebben op de overlast of criminaliteit. De maatregel is uitdrukkelijk bedoeld als ultimum remedium, in aanvulling op de inzet van een breed pakket aan andere (minder ingrijpende) maatregelen. De gemeente is en blijft primair verantwoordelijk voor het huisvestingsbeleid en de bevordering van de leefbaarheid.

Daarnaast wordt ook de mogelijkheid geboden aan gemeenten om in het kader van het Actieprogramma Integrale Aanpak Jihadisme woningzoekenden te weren door het verkrijgen van een huisvestingsvergunning een VOG te eisen waarbij justitiële en strafvorderlijke antecedenten op het gebied van extremistische activiteiten worden betrokken.

3. *Beoordeling voorstel*

3.1 *Advies Afdeling op wetsvoorstel Wet uitbreiding Wbmgp*

In 2013 is het wetsvoorstel Wet uitbreiding Wbmgp¹ ter advisering voorgelegd aan de Afdeling adviseren van de Raad van State (hierna: de Afdeling). Dit wetsvoorstel Wet uitbreiding Wbmgp bevatte een soortgelijke screeningsmaatregel ter selectieve woningtoewijzing als het onderhavige voorstel. De Afdeling heeft hierover kritisch geadviseerd², waaronder:

*Nu uit de evaluatie [van de Wbmgp] blijkt dat de bestaande maatregelen niet gebruikt worden, mede omdat gemeenten aangeven dat deze niet noodzakelijk zijn voor de problematiek in hun gemeente of omdat gemeenten deze maatregelen te zwaar en niet proportioneel vinden, is de thans voorgestelde uitbreiding van de bestaande maatregelen niet noodzakelijk en proportioneel. De Afdeling merkt op dat de introductie van nieuwe maatregelen en bevoegdheden pas aan de orde is indien niet kan worden volstaan met een optimale toepassing van bestaande wetgeving. Het enkele feit dat gemeenten het voor noodgevallen wenselijk vinden een zwaar instrumentarium achter de hand te hebben, rechtvaardigt de voorgestelde uitbreiding evenmin.*³

Vanwege de kritische opmerkingen van de Afdeling, is destijds besloten om de voorgenomen screeningsmaatregel in zijn geheel in heroverweging te nemen en op dat moment niet in te dienen bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal.⁴

In de toelichting op het huidige voorstel is aangegeven dat met de adviezen van de Afdeling rekening is gehouden. Daarvoor wordt verwezen naar paragraaf 4.4 en hoofdstuk 5 van de toelichting.

Paragraaf 4.4 van de toelichting gaat in op het advies van de Afdeling om eerst te kijken naar de toepassingsmogelijkheden van de bestaande wetgeving. Daaruit wordt geconcludeerd dat deze wetgeving geen mogelijkheid biedt om leefbaarheidsproblemen ten gevolge van overlast en criminaliteit te voorkomen.

Daarentegen gaat paragraaf 4.4 of hoofdstuk 5, dan wel de overige paragrafen/hoofdstukken van de toelichting *niet* expliciet en concreet in op de noodzaak en proportionaliteit van de voorgestelde maatregelen. De kritiek van de Afdeling op dit punt wordt derhalve niet weggenomen.

Het CBP adviseert om alsnog de noodzaak van de voorgestelde gegevensverwerkingen toe te lichten in de toelichting op het voorstel. Bij deze noodzaak speelt niet alleen het

---

¹ Wijziging van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek en de Huisvestingswet naar aanleiding van de evaluatie van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek.

² Het CBP heeft niet over het wetsvoorstel Wet uitbreiding Wbmgp geadviseerd.

³ Kamerstukken II, 2013/14, 33 797, nr. 4, p. 3.

⁴ Kamerstukken II, 2013/14, 33 797, nr. 4, p. 6.

proportionaliteitsbeginsel (de inbreuken op de belangen van de betrokkenen mogen niet onevenredig zijn in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel⁵) een rol, maar ook het subsidiariteitsbeginsel (het doel waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt dient niet op een andere, voor de betrokkenen minder nadelige, wijze te kunnen worden verwerkelijk⁶). Dit betekent dat er een belangenafweging dient plaats te vinden ter beoordeling of de betreffende inmenging in de persoonlijke levenssfeer voldoet aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Hierbij gaat het niet alleen om de persoonlijke levenssfeer van de woningzoekenden, maar ook van de buurtbewoners in de aangewezen complex, straat of gebied. De aanwijzing kan immers op alle buurtbewoners stigmatiserend werken. Dit kan nadelige effecten hebben voor bijvoorbeeld het afsluiten van een woon- of autoverzekering.

3.2 *Privacy impact assessment (PIA)*

Volgens de toelichting op het voorstel is er een PIA uitgevoerd. Het CBP begrijpt uit de toelichting dat deze PIA alleen is gericht op de verwerking van persoonsgegevens met betrekking tot het onderzoek op basis van politiegegevens en dus niet op de verwerking van de VOG's. Om een volledig beeld te krijgen van alle privacyrisico's is het echter van belang dat de PIA wordt uitgevoerd ten aanzien van alle beoogde verwerkingen van persoonsgegevens. Het CBP adviseert derhalve om de PIA alsnog uit te voeren ten aanzien van de verwerking van de VOG's en om de resultaten en de acties op de resultaten in de toelichting op het voorstel te noemen.

Vorst zou uit de PIA ten aanzien van het onderzoek op basis van politiegegevens onder andere zijn gebleken dat de meeste privacy-aspecten al goed zijn geregeld in de wetten en algemene maatregelen van bestuur (AMvB's), zoals de Wbp, de Wet politiegegevens, de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens en het Besluit politiegegevens. Deze genoemde regelgeving behelst evenwel juist de wettelijke kaders omtrent privacy-aspecten, namelijk omtrent de verwerking van persoonsgegevens of politiegegevens. Daarentegen is de PIA een instrument om privacyrisico's in een vroegtijdig stadium op een gestructureerde en heldere manier in beeld te kunnen brengen. De PIA stimuleert de verantwoordelijke om proactief na te denken over vragen als: Wat is de impact van het beoogde project op de privacy van betrokkenen?, Wat zijn de risico's voor de betrokkenen en voor de verantwoordelijke? en Is een aanpak die minder gevolgen heeft voor de privacy ook mogelijk, gegeven de doelstellingen van het project? De eergenoemde conclusie - dat de meeste privacy-aspecten al goed zijn geregeld in de wetten en AMvB's - strookt derhalve niet met het doel van een PIA. Het CBP adviseert dan ook om deze conclusie nader toe te lichten.

3.3 *Aanvraag en verlengingsaanvraag voor de aanwijzing van een complex, straat of gebied*

In de toelichting op het voorstel is aangegeven wat de gemeenteraad in de aanvraag voor de aanwijzing van een complex, straat of gebied dient te vermelden. In deze aanvraag dient onder andere te worden aangegeven wat de problematiek in het complex, straat of gebied is, inclusief

⁵ Kamerstukken II 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 8.

⁶ Kamerstukken II 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 8-9.

cijfermatige onderbouwing. Ook dient te worden aangegeven welke instrumenten reeds worden ingezet om de leefbaarheid in dat gebied te verbeteren. Met het oog op de privacygevoeligheid van de gegevens zal de gemeente tevens gevraagd worden om in de aanvraag aan te geven hoe het interne verwerkingsproces van de gegevens wordt vormgegeven. Voorts zal in de aanvraag aangegeven dienen te worden op welke wijze monitoring van de uitvoeringsprocessen plaatsvindt en evaluatie van het effect van het instrument.

Verder zal volgens de toelichting op het voorstel bij een aanvraag tot verlenging van de aanwijzing moeten worden aangegeven wat de effecten van de toepassing van selectieve woningtoewijzing zijn gedurende de voorafgaande periode(n).

Deze vereisten aan de inhoud van de (verlenings)aanvraag zijn niet in het voorstel zelf opgenomen. Het bevordert de rechtszekerheid om dit wel expliciet in het voorstel vast te leggen.

3.4 *AMvB*

Artikel 9c, lid 8, van het voorstel bepaalt dat er bij AMvB nadere regels worden gesteld over het onderzoek op basis van politiegegevens en de verwerking van de persoonsgegevens ten behoeve van dat onderzoek. Deze nadere regels hebben in ieder geval betrekking op de vastlegging, de beveiliging, de bewaartermijn en de vernietiging van de persoonsgegevens.

Het voorstel bevat geen soortgelijke bepaling met betrekking de verwerking van de VOG's. De keuze van dit onderscheid is niet gegeven. Het CBP adviseert om ook ten aanzien van de verwerking van de VOG's soortgelijke nadere regels te stellen bij AMvB.

Voorts ziet het CBP de AMvB('s) graag ter advisering tegemoet.

3.5 *Anonimiseren*

Ingeval van een onderzoek op basis van politiegegevens worden volgens de toelichting op het voorstel persoonsgegevens van derden, zoals getuigen, geanonimiseerd door de politie verstrekt aan het college van burgemeester en wethouders.

Tevens dienen gemeenten volgens de toelichting op het voorstel een geanonimiseerde registratie bij te houden van het aantal aanvragen, het aantal afwijzingen en de reden daarvoor, alsmede wat de output-effecten van de maatregel van selectieve woningtoewijzing zijn.

Het CBP merkt op dat er slechts sprake is van anonieme data ingeval de data onomkeerbaar zijn én niet (indirect) herleidbaar zijn al dan niet in combinatie met andere gegevens.

DATUM 7 juli 2015
ONS KENMERK z2014-00934

4. Advies

Het CBP adviseert u niet tot indiening van het voorstel over te gaan, dan nadat daarin met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.

Hoogachtend,
Het College bescherming persoonsgegevens,
Voor het College,

Mr. W.B.M. Tomesen
Lid van het College